

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).34](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).34)
УДК 796.062"364"(477)

Приходько В.В.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики
спортивної підготовки Придніпровської державної
академії фізичної культури і спорту
<http://orcid.org/0000-0001-6980-1402>

Дзюбенко М.І.

старший викладач кафедри фізичної культури
та спорту Українського державного
університету науки і технологій

Чекмарьова Н. Г.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри фізичної культури та спорту,
Українського державного університету науки і технологій,
<https://orcid.org/signin0009-0005-2474-5095>

Чернявська О. А.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
фізичної культури та спорту Українського
державного університету науки і технологій
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9242-1846>

Чернігівська С.А.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
доцент кафедри фізичного виховання та спорту Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0001-7342-438X>

ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ГРОМАДАХ ПІД ЧАС ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Статтю присвячено актуальній темі покращення сфери фізичної культури і спорту на місцевому рівні під час війни Росії проти України і у ході повоєнного відновлення. Опитано 57 фахівців (інструкторів фізкультури сільських об'єднаних територіальних громад і директорів ДЮСШ). Отримані відповіді, які визначають їхні переваги щодо ряду можливих дій. Виконане порівняння переваг щодо двох груп вказаних фахівців. Встановлена закономірність, що фахівці ВФСТ «Колос» оцінюють запропоновані ініціативи у довготривалій перспективі, тоді як директори ДЮСШ мають більше досвіду і краще розуміють місцеві реалії, що змушує їх діяти більш обережно і критично щодо нових підходів. Обидві групи загалом підтримують ідеї розвитку фізичної культури в умовах війни, але підходять до їх оцінки з різних точок зору.

Ключові слова: стан сфери фізичної культури і спорту на місцевому рівні, сільські територіальні громади, ДЮСШ, повоєнне відновлення сфери.

Prikhodko Volodymyr, Dziubenko Mykola, Chekmarova Natalia, Cherniavska Olena, Chernihivska Svitlana.
Improvement of physical culture and sports in communities during the war and post-war recovery.

The article is devoted to the topical topic of improving the field of physical culture and sports at the local level during Russia's war against Ukraine and during the post-war reconstruction. Research methods of the theoretical level (analysis, synthesis, as well as comparison), systematization and generalization of data from information sources, as well as surveys of physical education instructors of rural communities and directors of the State Educational Institutions, who made up the expert group, were used. A total of 57 specialists were interviewed (physical culture instructors of rural united territorial communities and directors of youth sports schools). Received responses that determine their preferences for a number of possible actions. A comparison of the advantages of the two groups of the indicated specialists was carried out. Based on the analysis of five comparisons of the responses of the specialists of VFST "Kolos" and the directors of the State University of Education, the following general conclusions can be drawn: specialists of VFST "Kolos" usually show a more strategic and analytical approach, they tend to support initiatives, but at the same time analyze risks and problems more deeply. Their answers reflect both a positive assessment and a more critical view of the complexities. The directors of the State University of Higher Education demonstrate a more pragmatic and cautious approach. They generally support initiatives, but with less confidence and focus on practical implementation in wartime. The lack of hesitation and the greater number of answers "Rather agree" indicate their awareness of difficulties and readiness for compromise solutions.

Keywords: the state of the field of physical culture and sports at the local level, rural territorial communities, State University of Education, post-war recovery of the field.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Впродовж останніх років нами виконувались дослідження на тему НДР «Історичні і методологічні основи управлінських підходів до системи підготовки спортсменів» номер державної реєстрації 0121U108330. Але після початку повномасштабної війни Росії проти України стає очевидним, що результативність цих робіт знаходиться у прямій залежності від врахування наявного на даний час стану у різних ділянках сфери фізичної культури і спорту. Тобто, не лише від вже обраної стратегії [16] але й шляхів повоєнного відновлення сфери.

На особливу увагу заслуговує визначення перспективи збереження та покращення сфери фізичної культури і спорту на низовому рівні, а саме в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ), у тому числі в такій важливій складовій сфери на цьому рівні, якими є ДЮСШ [17]. Повоєнне відновлення усієї сфери фізичної культури і спорту визначають саме позитивні зміни на низовому рівні, які сприятимуть активізації роботи відповідних організацій.

Проблема дослідження полягає у визначенні шляхів повоєнного відновлення діяльності фізкультурно-спортивних організацій на низовому рівні сфери фізичної культури і спорту після негативного впливу військових дій на умови розвитку фізичної культури і спорту в місцевих громадах.

Аналіз літературних та інформаційних джерел. Значна кількість матеріалів, розміщених у мережі Інтернет, присвячені людським і матеріальним втратам, які поніс український спорт на рівні первинних організацій, а також їхній діяльності під час воєнних дій [5; 7; 11; 13; 15].

Одним з перших ґрунтовних досліджень слід вважати дисертаційну роботу і супутні публікації Ж.В. Беленюка, присвячені публічному управлінню у сфері фізичної культури та спорту в умовах повоєнної відбудови України [1; 2; 3]. Можна також вказати на ряд дотичних досліджень, у т. ч. Є.М. Бондарця, який зосередив увагу на впливу війни на розвиток українського спорту [4]. І.В. Зозуля звернувся до теми глобального, регіонального та національного вимірів російсько-української війни [10]. Глибоко розглянута тема змісту та організації діяльності закладів фізичної культури і спорту в умовах введення воєнного стану [6, 12, 18, 19].

Запропоновані ініціативи повоєнного відновлення, у т. ч. в освіті і безпосередньо дитячо-юнацькому спорті на місцевому рівні [8, 9, 14].

Мета роботи полягає в тому, щоб у спосіб вивчення експертних думок фахівців встановити перспективні шляхи покращення стану фізичної культури і спорту в громадах під час війни і повоєнного відновлення.

Методи дослідження теоретичного рівня (аналіз, синтез, а також порівняння), систематизація та узагальнення даних інформаційних джерел. А також опитування інструкторів фізкультури сільських громад і директорів ДЮСШ загальною кількістю у 57 осіб, які склали експертну групу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Подаємо порівняльний аналіз відповідей фахівців всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства «Колос» та директорів дитячо-юнацьких спортивних шкіл щодо шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту в умовах, що склались станом на 2024 рік, з урахуванням важливості фізичної підготовки дітей, молоді та осіб середнього віку до оборони України.

Щодо аналізу особливостей відповідей фахівців всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства «Колос» (далі – ВФСТ «Колос») та директорів дитячо-юнацьких спортивних шкіл (далі – ДЮСШ) на твердження щодо покращення сфери фізичної культури і спорту через законодавчі акти в умовах воєнних дій, маємо наступні дані. Наводимо результати оцінки фахівцями твердження про те, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є прийняття державою законодавчих актів щодо потреби розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнних дій і подальшого протистояння з Росією (рис 1).

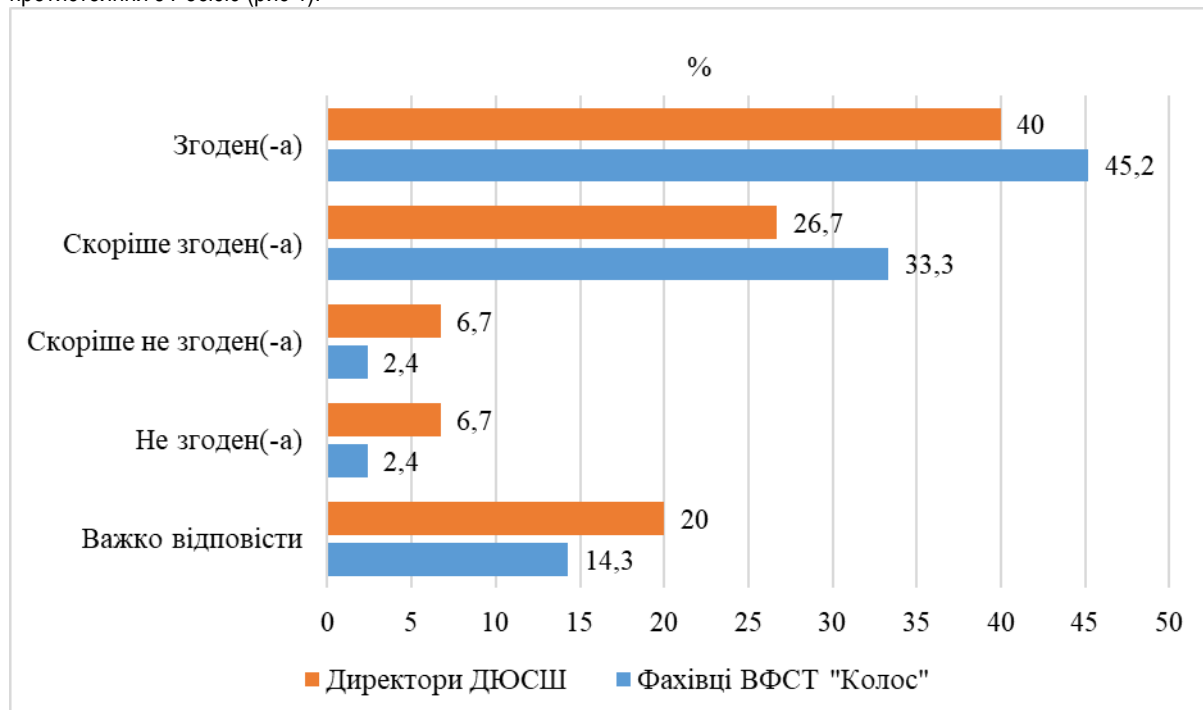

Рис. 1. Розподіл відповідей відносно твердження, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є прийняття державою законодавчих актів щодо потреби розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнних дій і подальшого протистояння з Росією

Фахівці ВФСТ «Колос» висловили більшу підтримку: 45,2% «Згоден(-а)» і 33,3% «Скоріше згоден(-а)». Загальна частка позитивних відповідей становить 78,5%. Директори ДЮСШ продемонстрували трохи меншу підтримку: 40% «Згоден(-а)» і 26,7% «Скоріше згоден(-а)». Загальна частка позитивних відповідей — 66,7%. Серед фахівців ВФСТ «Колос» лише 4,8% відповіли негативно («Скоріше не згоден(-а)» і «Не згоден(-а)'). Директори ДЮСШ були більш критичні: 13,4% не погодилися (6,7% «Скоріше незгоден(-а)» і 6,7% «Не згоден(-а)'). Фахівці ВФСТ «Колос» показали менший рівень невизначеності — 14,3% обрали відповідь «Важко відповісти». Директори ДЮСШ більше вагалися: 20% не змогли чітко визначитися зі своєю позицією. Варто зазначити, що серед фахівців «Колосу» не всі респонденти надали один з варіантів відповіді, тому відсоток від загальної кількості складає 97,6% замість 100%.

На основі отриманих даних можна зробити узагальнення, що, хоча між фахівцями ВФСТ «Колос» і директорами ДЮСШ існує спільне розуміння важливості державної підтримки у розвитку фізичної культури та спорту, особливо в умовах війни, втім, більш активна підтримка спостерігається серед фахівців ВФСТ «Колос». Можливо, це пов'язано з тим, що вони безпосередньо зацікавлені у прийнятті законодавчих рішень, які можуть поліпшити їх роботу.

Директори ДЮСШ показали меншу згоду і більшу невизначеність. Це може вказувати на те, що вони стикаються з більш конкретними труднощами на місцевому рівні або з практичними аспектами управління школами, що робить їх менш впевненими в ефективності державних законодавчих ініціатив.

На рис. 2 зображені дані, які стосуються твердження, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є звертання більшої уваги керівництва області і окремих районів до розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнних дій і наступного протистояння з Росією.

Отримані такі дані: фахівці ВФСТ «Колос»: 42,9% повністю погоджуються з тим, що керівництво області та окремих районів має звертати більше уваги на розвиток фізичної культури і спорту. Директори ДЮСШ: лише 26,7% повністю погоджуються з твердженням. Фахівці ВФСТ «Колос»: 38,1% висловлюють помірну підтримку пропозиції. Директори ДЮСШ: 46,7% схиляються до згоди, що є найвищим показником серед директорів, що свідчить про їхню значну підтримку. Фахівці ВФСТ «Колос»: 4,8% скоріше не згодні. Директори ДЮСШ: 6,7% скоріше не згодні, що на кілька відсотків вище, ніж серед фахівців ВФСТ «Колос». Фахівці ВФСТ «Колос»: немає респондентів, які повністю не згодні (0%). Директори ДЮСШ: 6,7% повністю не підтримують ідею, що керівництво області повинно більше звертати увагу на спорт. Фахівці ВФСТ «Колос»: 14,3% вагалися з відповіддю. Директори ДЮСШ: 13,3% обрали варіант «Важко відповісти», що майже дорівнює показнику фахівців «Колосу».

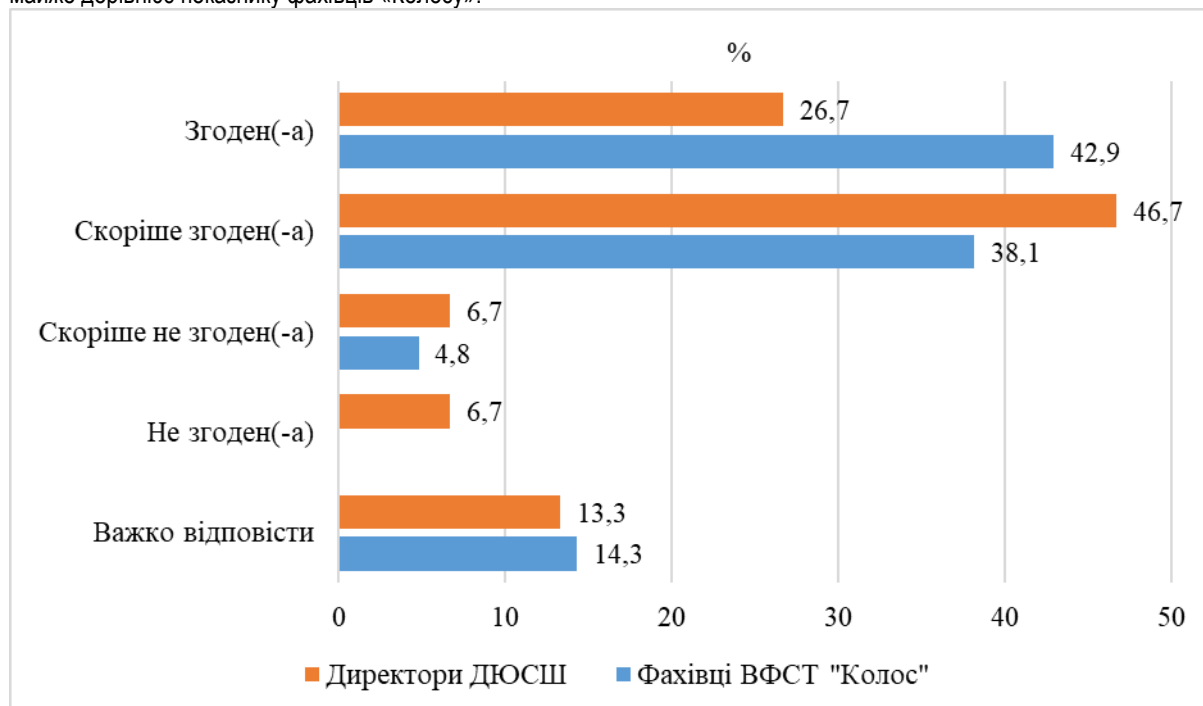

Рис. 2. Розподіл відповідей експертів стосовно твердження про те, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є звертання більшої уваги керівництва області і окремих районів до розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнних дій і наступного протистояння з Росією

Фахівці ВФСТ «Колос» демонструють загалом вищий рівень підтримки ідеї залучення керівництва області та районів до розвитку спорту. Їхня позиція більше орієнтована на стратегічну підтримку такої ініціативи, яка може сприяти зростанню ролі фізичної культури в умовах війни. Натомість директори ДЮСШ демонструють більше поміркованості та скептицизму. Хоча більшість директорів все ж підтримує ідею, вони частіше висловлюють сумніви щодо реалістичності чи ефективності залучення керівництва, що, ймовірно, пов'язано з їхнім досвідом роботи на місцях і практичним поглядом на проблеми.

Наступне запитання було стосовно твердження відносно того, що одним із шляхів покращення стану фізичної культури і спорту є публічне звертання уваги відомих спортсменів України на потребу розвитку фізичної культури і спорту під час війни і наступного протистояння з Росією (рис. 3).

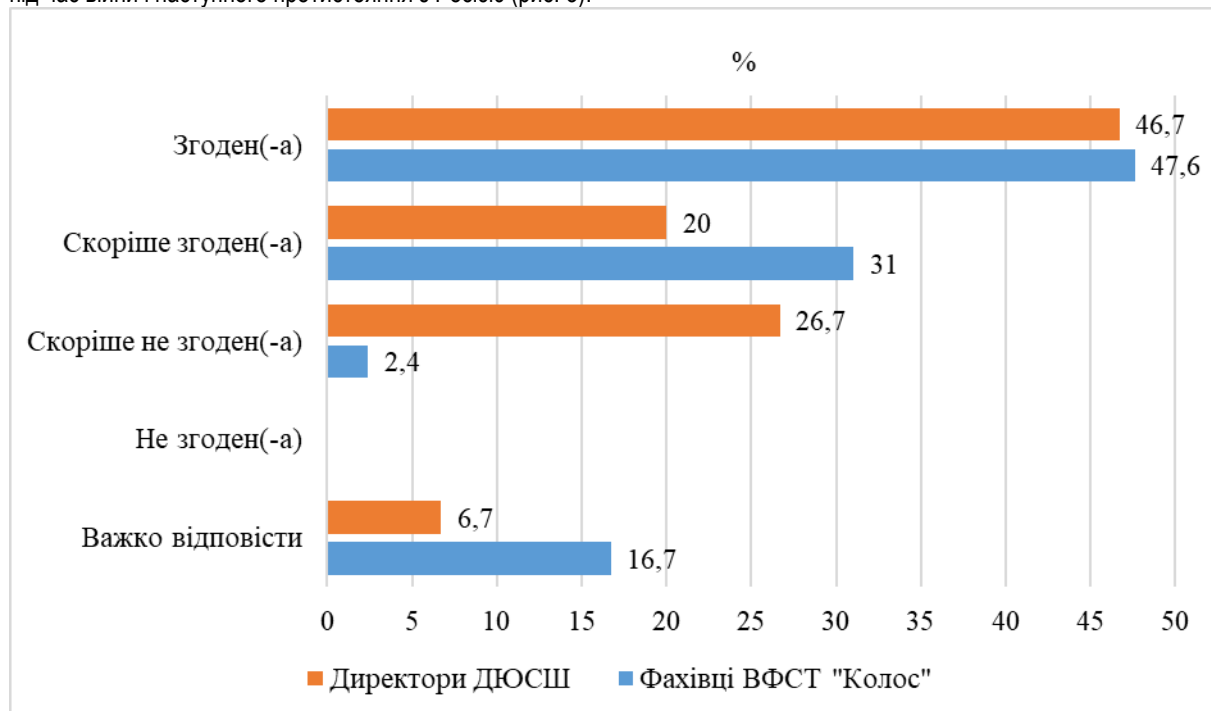

Рис. 3. Розподіл відповідей експертів стосовно твердження щодо того, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є звертання уваги відомих спортсменів України на потребу розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнних дій і подальшого протистояння з Росією

Обробивши дані, маємо такі результати. Фахівці ВФСТ «Колос»: 47,6% респондентів повністю згодні, що увага відомих спортсменів є важливою, а 31% «Скоріше згоден(-а)». Разом це становить 78,6% підтримки. Директори ДЮСШ висловили подібний рівень повної згоди — 46,7%, але значно менший відсоток «Скоріше згоден(-а)» — лише 20%. Загальна частка підтримки серед директорів ДЮСШ склала 66,7%. Серед фахівців ВФСТ «Колос» лише 2,4% обрали відповідь «Скоріше не згоден(-а)», а категоричної незгоди не було. Серед директорів ДЮСШ значно більше критичних відповідей: 26,7% відповіли «Скоріше не згоден(-а)». Це суттєва відмінність від фахівців «Колосу», що може вказувати на деякі сумніви або специфічні виклики в їхньому контексті роботи. Фахівці ВФСТ «Колос» продемонстрували відносно високий рівень невизначеності — 16,7% відповіли «Важко відповісти». Директори ДЮСШ були більш рішучі в своїх відповідях: тільки 6,7% вагалися. В даному випадку загальна кількість опитаних фахівців «Колосу» становить 97,7%, оскільки деякі опитані не обрали жодного варіанту для даного твердження.

Фахівці ВФСТ «Колос» демонструють більшу згоду з ідеєю, що відомі спортсмени мають активно залучатися до просування розвитку фізичної культури і спорту під час війни. Це можна пояснити їхньою орієнтацією на загальнонаціональні аспекти спортивної діяльності та більшу зацікавленість у впливі спортсменів на широкую аудиторію. Директори ДЮСШ більш скептичні, з більшим відсотком тих, хто обрав «Скоріше не згоден(-а)». Це може свідчити про те, що вони вважають, що увага відомих спортсменів не є надто важливою для вирішення конкретних проблем, з якими вони стикаються на місцевому рівні.

Стосовно твердження щодо того, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є звертання уваги військових та мешканців своїх ОТГ на потребу розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнних дій і подальшого протистояння з Росією, на рис. 4 представлені наступні дані.

Фахівці ВФСТ «Колос»: 40,5% повністю згодні з твердженням, а 33,3% — «Скоріше згоден(-а)». Загалом це 73,8% підтримки. Директори ДЮСШ віддають перевагу більш обережному підходу: лише 20% повністю згодні, а переважна більшість (66,7%) обирає відповідь «Скоріше згоден(-а)». Загальна підтримка серед директорів ДЮСШ також складає 86,7%, проте за рахунок менш вираженої повної згоди. Серед фахівців ВФСТ «Колос» є частка тих, хто не погоджується: 4,8% відповіли «Скоріше не згоден(-а)» і 2,4% — «Не згоден(-а)», що вказує на наявність певної критики або незгоди. Директори ДЮСШ не висловили жодної категоричної незгоди (0%), хоча 13,3% обрали відповідь «Скоріше не згоден(-а)», що свідчить про певний рівень скептицизму, але без категоричного відхилення ідеї. Фахівці ВФСТ «Колос» демонструють відносно високий рівень невизначеності: 19% відповіли «Важко відповісти». У випадку директорів ДЮСШ, жоден респондент не вагався (0%), що свідчить про їхню більш чітку позицію, навіть якщо вона включає елементи критики.

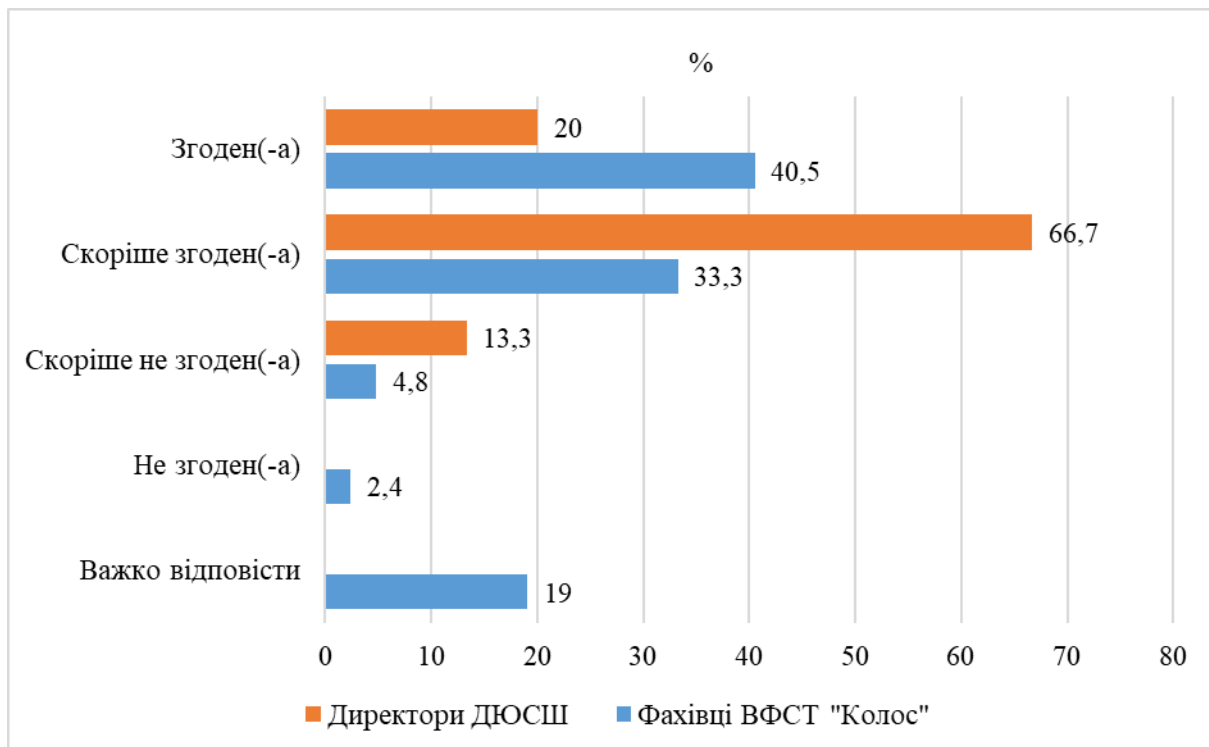

Рис. 4. Розподіл відповідей стосовно твердження щодо того, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є звертання уваги військових та мешканців своїх ОТГ на потребу розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнних дій і подальшого протистояння з Росією

Фахівці ВФСТ «Колос» демонструють більш розподілену підтримку між категоріями «Згоден(-а)» та «Скоріше згоден(-а)», із частковою присутністю негативних та невизначених відповідей. Це може вказувати на те, що вони бачать більше складнощів або сумнівів у тому, що звернення до військових та мешканців ОТГ допоможе вирішити проблему розвитку спорту в умовах війни. Директори ДЮСШ, навпаки, показують більш чітку і майже однакову позицію з мінімальними ваганнями. Більшість обирає відповідь «Скоріше згоден(-а)», що свідчить про готовність підтримувати ініціативу, хоча вони можуть не бути впевненими в її абсолютній ефективності. Відсутність вагання також може вказувати на те, що вони вже мають певний досвід у роботі з місцевими громадами та військовими і краще розуміють потенціал таких ініціатив. Негативні відповіді серед фахівців ВФСТ «Колос» можуть свідчити про наявність критичних поглядів або скептицизму, чого майже немає у директорів ДЮСШ. Це може бути пов'язано з різним рівнем залучення до конкретних аспектів фізичної культури та спорту в умовах війни.

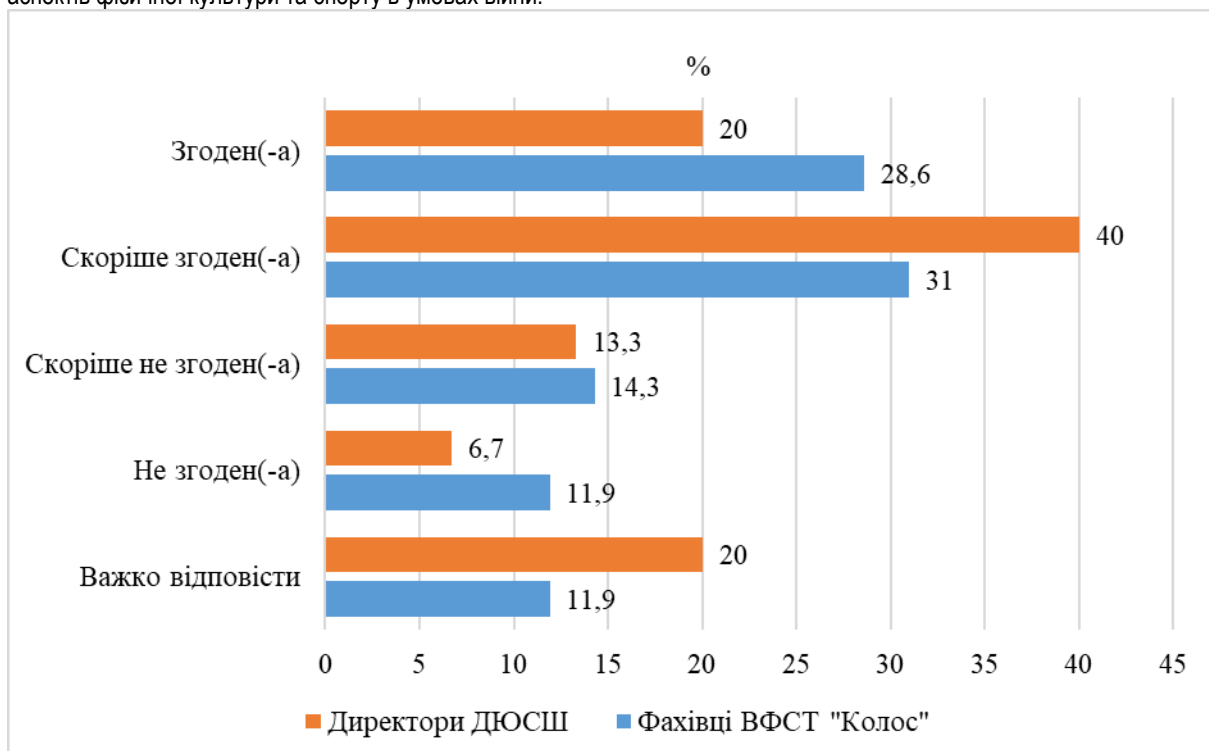

Рис. 5. Розподіл відповідей респондентів стосовно твердження щодо того, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є введення відомостей про стан фізичної культури і спорту до показників звітності діяльності міст та громад, за якими оцінюється успішність їхньої роботи

Наступне і останнє твердження було щодо того, що одним із шляхів покращення стану сфери фізичної культури і спорту є введення відомостей про стан фізичної культури і спорту до показників звітності діяльності міст і громад, за якими оцінюється успішність їхньої роботи (рис. 5).

Фахівці ВФСТ «Колос»: 28,6% повністю підтримують ініціативу, а 31% скоріше згодні. Загалом підтримка складає 59,6%. Директори ДЮСШ показують більш стриману підтримку: 20% повністю згодні, а 40% обрали варіант «Скоріше згоден(-а)». Загальна підтримка трохи вища — 60%, але більшість зосереджена в категорії «Скоріше згоден(-а)». Фахівці ВФСТ «Колос»: 14,3% відповіли «Скоріше не згоден(-а)», а 11,9% — «Не згоден(-а)». Це свідчить про те, що майже чверть (26,2%) фахівців скептично ставляться до ініціативи. Директори ДЮСШ демонструють менше критики: 13,3% обрали «Скоріше не згоден(-а)», і лише 6,7% — «Не згоден(-а)», що загалом становить 20%. Фахівці ВФСТ «Колос»: 11,9% вагалися з відповіддю. Директори ДЮСШ продемонстрували більший рівень невизначеності: 20% обрали «Важко відповісти», що вказує на більшу кількість невпевнених або тих, хто вважає цю ідею важко реалізованою. Серед фахівців «Колосу» є частка тих, хто взагалі не надав відповіді на дане твердження, тому загальна кількість складає не 100%, а 97,7%.

Загальний рівень підтримки між двома групами респондентів майже однаковий (близько 60%), однак є різниця в тому, як саме ця підтримка виражається. Фахівці ВФСТ «Колос» мають більше повної підтримки, тоді як директори ДЮСШ здебільшого обирають «Скоріше згоден (-а)», що свідчить про те, що вони можуть бачити більше труднощів у реалізації цієї ідеї. Негативні відповіді серед фахівців ВФСТ «Колос» є вищими, ніж серед директорів ДЮСШ (26,2% проти 20%). Це може через те, що фахівці «Колосу» більше залучені до процесів аналітики, тому мають критичніший погляд на додаткові вимоги до звітності та індикаторів. Рівень вагань серед директорів ДЮСШ вищий (20% проти 11,9%). Це може свідчити про те, що директори ДЮСШ мають більше сумнівів або не до кінця розуміють, як включення спортивних показників до звітності може позитивно вплинути на їхню роботу на місцевому рівні.

Фахівці ВФСТ «Колос» показують дещо вищий рівень підтримки введення спортивних показників до звітності міст та громад, хоча й демонструють більше критики. Їхнє ставлення може бути зумовлене більш глибоким розумінням системних змін, необхідних для впровадження такої ініціативи, та можливих перешкод у її реалізації. Директори ДЮСШ, хоча і підтримують ідею, здебільшого роблять це з обережністю. Вищий рівень невизначеності та більша схильність до відповіді «Скоріше згоден(-а)» може свідчити про їхній більш практичний підхід, де вони намагаються знайти баланс між додатковими вимогами та реальними можливостями їхньої реалізації.

Висновки. На основі аналізу п'яти порівнянь відповідей фахівців ВФСТ «Колос» і директорів ДЮСШ можна зробити такі загальні висновки: фахівці ВФСТ «Колос» зазвичай проявляють більш стратегічний і аналітичний підхід, вони схильні підтримувати ініціативи, але водночас глибше аналізують ризики і проблеми. Їхні відповіді відображають як позитивну оцінку, так і більш критичне бачення складнощів. Директори ДЮСШ демонструють більш прагматичний і обережний підхід. Вони загалом підтримують ініціативи, але з меншим рівнем впевненості та зосереджуються на практичній реалізації в умовах війни. Відсутність вагань і більша кількість відповідей «Скоріше згоден(-а)» свідчать про їхнє усвідомлення труднощів і готовність до компромісних рішень.

Загалом існує закономірність, що фахівці ВФСТ «Колос» оцінюють ініціативи у довготривалій перспективі, тоді як директори ДЮСШ мають більше досвіду і краще розуміють місцеві реалії, що змушує їх діяти більш обережно і критично щодо нових підходів. Обидві групи загалом підтримують ідеї розвитку фізичної культури в умовах війни, але підходять до їх оцінки з різних точок зору.

Література

1. Беленюк Ж.В. Механізми публічного управління у сфері фізичної культури та спорту в умовах повоєнної відбудови України : дис. д-ра філос. : 281 «Публічне управління та адміністрування». Київ, 2023. 208 с.
2. Беленюк Ж. В. Сучасний стан сфери фізичного виховання та спорту України в умовах військової агресії росії. *Публічне урядування*. 2023. № 1 (34). С. 100-104. URL : [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1\(34\)-12](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1(34)-12).
3. Беленюк Ж. В. Формування механізму публічного управління в системі повоєнного відновлення сфери фізичного виховання і спорту України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023. Том 34 (73). № 2. С. 129–133. URL : <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/22>.
4. Бондарець Є.М. Вплив війни на розвиток українського спорту. *Матеріали XIII Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна» 2023*. С. 295-296.
5. 12 дитячо-юнацьких спортивних шкіл пошкоджено внаслідок бойових дій. URL : <https://www.zoda.gov.ua/news/66803/12-dityacho-junatskih-sportivnih-shkil-poshkodzheno-vnaslidok-boyovih-diy.html> (дата звернення 03.08.2024).
6. Деякі питання діяльності закладів фізичної культури і спорту в умовах введення воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2022 р. № 929. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nps/deiaki-pytannia-diialnosti-zakladiv-fiz-a929?fbclid=IwAR2DAFHoOKRzx9ikXICeMOXx8s-poLiZjDjrFj2FnmgCul1ZqJqYaA6VijQ> (дата звернення 02.08.2024).
7. Дитячо-юнацький футзал в Україні: відродження під час повномасштабної війни. URL: <https://5x5.org.ua/2023/11/03/dytyacho-yunatskyj-futzal-v-ukrayini-vidrozhennya-pid-chas-povnomasshtabnoyi-vijny-foto/> (дата звернення 02.08.2024).

8. Дослідження ініціатив у сфері повоєнного відновлення. Червень 2023 року. 208 с. URL : https://ucipr.org.ua/images/files/1832/1832_file.pdf (дата звернення 04.08.2024).
9. Замість класичних ДЮСШ – хаби спортивних послуг. Як це працюватиме на Львівщині. URL : https://tvoemisto.tv/blogs/zamist_klasychnyh_dyussh_haby_sportyvnyh_poslug_yak_tse_pratsyuvatyme_na_lvivshchyni_157551.html (дата звернення 02.08.2024).
10. Зогуля І.В. Глобальний, регіональний та національний виміри російсько-української війни. *Forum Prava*. 2023. № 74(1). С. 52–67.
11. Зруйновано до фундаменту: наслідки ракетного удару 30 травня по дитячій кінно-спортивній школі на Харківщині. URL : <https://suspilne.media/kharkiv/757381-zrujnovano-do-fundamentu-naslidki-raketnogo-udaru-30-travna-po-ditacij-kinno-sportivnij-skoli-na-harkivsini/> (дата звернення 03.08.2024).
12. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. Київ : 2022. 358 с.
13. Під час нічної атаки РФ знищила школу вітрильного спорту в Одесі. URL : <https://espresso.tv/pid-chas-nichnoi-ataki-rf-znishchila-shkolu-vitrylnogo-sportu-v-odesi> (дата звернення 03.08.2024).
14. План відновлення. Освіта і наука (проект станом на 03.08.2022). URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennja/2022/08/19/HO.projekt.Planu.vidnovl.Osv.i.nauky-19.08.2022.pdf> (дата звернення 04.08.2024).
15. Попри війну Україна відновлює масовий і дитячо-юнацький спорт – Вадим Гутцайт. URL : <https://armyinform.com.ua/2022/09/02/rozvytok-masovogo-i-dytyachogo-sportu-zalyshayetsya-priorytetom-ministr-molodi-ta-sportu-ukrayiny-vadym-gutzajt/> (дата звернення 02.08.2024).
16. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 02.08.2024).
17. Сітнікова Н.С. Система розвитку дитячо-юнацького спорту в Україні та його значення для соціального зростання держави. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2013 р. № 1 (41). С. 100-105.
18. Україна: тяжкі наслідки війни для закладів освіти та майбутнього дітей. URL : <https://www.hrw.org/uk/news/2023/11/08/ukraine-wars-toll-schools-childrens-future> (дата звернення 03.08.2024).
19. У СумДУ обговорили актуальні питання розвитку дитячо-юнацького спорту в області. URL : <https://news.sumdu.edu.ua/uk/news/13410-u-sumdu-obgovorili-aktualni-pitannya-rozvitku-dityacho-yunatskogo-sportu-v-oblasti.html> (дата звернення 02.08.2024).

References

1. Beleniuk Zh.V. Mekhanizmy publicznego upravlinnia u sferi fizychnoi kultury ta sportu v umovakh povoiennoi vidbudovy Ukrainy : dys. d-ra filos. : 281 «Publichne upravlinnia ta administruvannia». Kyiv, 2023. 208 s.
2. Beleniuk Zh. V. Suchasnyy stan sfery fizychnoho vykhovannia ta sportu Ukrainy v umovakh viyskovoï ahresii rosiï. Publichne uriaduvannia. 2023. № 1 (34). S. 100-104. URL : [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1\(34\)-12](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1(34)-12).
3. Beleniuk Zh. V. Formuvannia mekhanizmu publicznego upravlinnia v systemi povoiennoho vidnovlennia sfery fizychnoho vykhovannia i sportu Ukrainy. Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnogo universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seria: Publichne upravlinnia ta administruvannia. 2023. Tom 34 (73). № 2. S. 129–133. URL : <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/22>.
4. Bondarets Ye.M. Vplyv viiny na rozvytok ukrainskoho sportu. Materialy XIII Mizhnarodnoi nauko-ve-tekhnicnoi konferentsii aspirantiv ta molodykh vchenykh «Naukova vesna» 2023. S. 295-296.
5. 12 dytiachyo-yunatskykh sportyvnykh shkil poshkodzheno vnaslidok boiovykh dii. URL : <https://www.zoda.gov.ua/news/66803/12-dityacho-junatskih-sportivnih-shkil-poshkodzheno-vnaslidok-boiovih-diy.html> (data zvernennia 03.08.2024).
6. Deiaki pytannia diialnosti zakladiv fizychnoi kultury i sportu v umovakh vvedennia voiennoho stanu, nadzvychainoi sytuatsii abo nadzvychainoho stanu v Ukraini. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 serpnia 2022 r. № 929. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-diialnosti-zakladiv-fiz-a929?fbclid=IwAR2DAFHoOKRzx9ikXICeMOXx8s-poLiZjDjrFj2FnmgCul1ZqJqYaA6VijQ> (data zvernennia 02.08.2024).
7. Dytiachyo-yunatskyi futzal v Ukraini: vidrodzhennia pid chas povnomasshtabnoi viiny. URL : <https://5x5.org.ua/2023/11/03/dytyachyo-yunatskyj-futzal-v-ukrayini-vidrodzhennia-pid-chas-povnomasshtabnoi-viiny-foto/> (data zvernennia 02.08.2024).
8. Doslidzhennia initsiatyv u sferi povoiennoho vidnovlennia. Cherven 2023 roku. 208 s. URL : https://ucipr.org.ua/images/files/1832/1832_file.pdf (data zvernennia 04.08.2024).
9. Zamist klasychnykh DluSSH – khaby sportyvnykh poslug. Yak tse pratsyuvatyme na Lvivshchyni. URL : https://tvoemisto.tv/blogs/zamist_klasychnyh_dyussh_haby_sportyvnyh_poslug_yak_tse_pratsyuvatyme_na_lvivshchyni_157551.html (data zvernennia 02.08.2024).
10. Zozulia I.V. Hlobalnyi, rehionalnyi ta natsionalnyi vymiry rosiisko-ukrainskoi viiny. *Forum Prava*. 2023. № 74(1). S. 52–67.
11. Zruinovano do fundamentu: naslidky raketnogo udaru 30 travnia po dytiachii kinno-sportyvni shkoli na Kharkivshchyni. URL : <https://suspilne.media/kharkiv/757381-zrujnovano-do-fundamentu-naslidki-raketnogo-udaru-30-travna-po-ditacij-kinno-sportivnij-skoli-na-harkivsini/> (data zvernennia 03.08.2024).
12. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. Informatsiino-analitychnyi zbirnyk. Kyiv : 2022. 358 s.
13. Pid chas nichnoi ataky RF znyshchyla shkolu vitrylnoho sportu v Odesi. URL : <https://espresso.tv/pid-chas-nichnoi-ataki-rf-znishchila-shkolu-vitrylnogo-sportu-v-odesi> (data zvernennia 03.08.2024).

14. Plan vidnovlennia. Osvita i nauka (proekt stanom na 03.08.2022). URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennia/2022/08/19/HO.projekt.Planu.vidnovl.Osv.i.nauky-19.08.2022.pdf> (data zvernennia 04.08.2024).
15. Popry viinu Ukraina vidnovliuie masovyi i dytiacho-yunatskyi sport – Vadym Huttsait. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/09/02/rozvytok-masovogo-i-dytyachogo-sportu-zalyshayetsya-priorytetom-ministr-molodi-ta-sportu-ukrayiny-vadym-gutczajt/> (data zvernennia 02.08.2024).
16. Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2028 roku. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 lystopada 2020 r. № 1089. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text> (data zvernennia 02.08.2024).
17. Sitnikova N.S. Systema rozvytku dytiacho-yunatskoho sportu v Ukraini ta yoho znachennia dla sotsialnoho zrostantia derzhavy. Derzhava ta rehiony. Seria: Derzhavne upravlinnia. 2013 r. № 1 (41). S. 100-105.
18. Ukraina: tiazhy naslidky viiny dla zakladiv osvity ta maibutnoho ditei. URL : <https://www.hrw.org/uk/news/2023/11/08/ukraine-wars-toll-schools-childrens-future> (data zvernennia 03.08.2024).
19. U SumDU obhovoryly aktualni pytannia rozvytku dytiacho-yunatskoho sportu v oblasti. URL: <https://news.sumdu.edu.ua/uk/news/13410-u-sumdu-obgovorili-aktualni-pitannia-rozvitku-dityacho-yunatskoho-sportu-v-oblasti.html> (data zvernennia 02.08.2024).

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).35](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).35)
УДК: 322.233.22

Приходько І.В.
ORCID.ORG/ 0009-0000-8570-6341
аспірант,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
Корчагін М.В.,
ORCID.ORG/0000-0001-6788-1840,
канд. фіз. вих., доцент,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків
Ольховий О.М.
ORCID.ORG/0000-0002-5223-5229,
доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ СПОРТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ УЧНІВ ЛІЦЕЮ СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ

Анотація. Мета дослідження – визначити рівень спортивної майстерності юнаків-учнів 10-х класів ліцею спеціалізованого закладу освіти спортивного профілю та дослідити його динаміку протягом трьох років. Дослідження проводилося протягом 2020-2022 років на базі загальноосвітнього ліцею Харківського фахового коледжу спорту. Кількість учасників складала 210 осіб, середній вік представників 15.46 років. Було проаналізовано відсоткове співвідношення спортивної кваліфікації учнів загальноосвітнього ліцею. Результати дослідження показали, що відсоток рівня спортивної майстерності учнів ліцею у 2020-2022 роках має негативну динаміку: зниження відсотку учнів із званням Кандидати у майстри спорту України з 10,7 % у 2020 році до 4,7 % у 2022 році; зниження відсотку представників із I спортивним розрядом з 12,3 % у 2020 році до 9,4 % у 2022 році; зниження відсотку учнів із II спортивним розрядом з 43 % у 2020 році до 31,2 % у 2022 році. Висновок: спостерігається поступове погіршення рівня спортивної кваліфікації учнів ліцею спеціалізованого закладу освіти спортивного профілю.

Ключові слова: спортивна майстерність, ліцей спортивного профілю, профільне навчання.

Annotation. Prykhodko I.V., Korchagin M.V., Olkhovyi O. M. The level of sportsmanship of pupils of the sports profile lyceum. The article examines the level of sportsmanship of 10th-grade pupils of sport's professional college lyceum. The aim of the study is to determine the level of sportsmanship of 10th grade students of the lyceum and to investigate its dynamics over three years. The research was conducted during 2020-2022 on the basis of the general education lyceum of the Kharkiv Professional College of Sports. The number of participants was 210 people, the average age of the representatives was 15.46 years. To analyze the level of sports skills of lyceum entrants, we analyzed the percentage ratio of their sports qualifications. The results of the study showed that the percentage of the level of sportsmanship of the entrants to the general education lyceum of the Kharkiv Professional College of Sports in 2020-2022 years has a negative dynamic of the studied indicators: a decrease in the percentage of pupils with the title Candidates for Master of Sports of Ukraine from 10.7% in 2020 to 4.7% in 2022; decrease in the percentage of pupils with the 1st sports category from 12.3% in 2020 to 9.4% in 2022; decrease in the percentage of pupils with II sports category from 43% in 2020 to 31.2% in 2022. There is a regular positive trend in the increase in the percentage of athletes with the III sports category from 24.6% in 2020 to 45.3% in 2022. The percentage of pupils with the 1st youth sports category who entered the lyceum of a specialized sports education institution in 2020, 2021 and 2022 did not actually change. Conclusion. The analysis of the study results of the level of sports skills of 10th-grade pupils of the specialized sports profile educational lyceum the during 2020-2022 showed a gradual deterioration of the level of their sports qualifications.

Keywords: level of sportsmanship, sports profile lyceum, specialized education.